دیده‌بان تحریم

ماهنامه‌ی رصد و تحلیل تحریم

مرکز تحلیل راهبردی و بین الملل

شماره ۱۲ | فروردین ۱۴۰۴

فهرست

فهرست	الف
سخن سردبیر	ب
وقایع مهم ماه گذشته در یک نگاه	پ
اخبار تحریمی حوزه‌ی ایران	۱
ایران: تحلیل وقایع و چشم انداز آینده	۷
اخبار تحریمی حوزه‌ی چین	۹
اخبار کوتاه حوزه‌ی چین	۲۳
چین: تحلیل وقایع و چشم انداز آینده	۲۴
اخبار تحریمی حوزه‌ی روسیه	۲۵
روسیه: تحلیل وقایع و چشم انداز آینده	۲۸

سخن سردبیر

تحریم‌های آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران در واپسین ماه ۱۴۰۳ نیز با قوت ادامه داشت: سه اقدام تحریمی علیه شبکه‌ی فروش نفت کشور، یک اقدام تحریمی در حوزه‌ی واردات قطعات و تجهیزات الکترونیکی، لغو معافیت تحریمی عراق برای خرید برق از ایران و اقداماتی علیه انصارالله یمن. با این‌که مقابله‌ی تحریمی با شبکه‌ی فروش نفت ایران اتفاق تازه‌ای نیست اما در این دور از تحریم‌ها، علاوه بر تحریم‌هایی از جنس سابق (هدف‌گیری بخش آمادی شبکه‌ی فروش نفت ایران)، یک اتفاق جدید رخ داد که می‌تواند نشانه‌ای از آغازِ یک مسیر جدید تحریمی آمریکا باشد. اوفک نام یک پالایشگاه خصوصی خریدار نفت ایران را در فهرست تحریم‌های خود قرار داد. این اتفاق با این‌که در ظاهر علیه ایران انجام گرفته است اما می‌تواند نشانه‌ای از حرکت آرام و بااحتیاط واشینگتن به سمت اعمال تحریم‌های مالی-بانکی علیه پکن محسوب شود؛ امری که تا امروز آمریکا از مبادرت به آن پرهیز داشته است. در رابطه با تقابل چین و آمریکا، اخیراً اصطلاح «کیسینجر معکوس» (با الهام‌گیری از دوران جنگ سرد) در ادبیات سیاسی غرب رواج یافته است که به معنای تلاش برای جداسازی چین و روسیه از یک‌دیگر است، با این تفاوت که این بار آمریکا چین را تهدید اصلی و بلند مدت خود می‌داند. البته با نگاهی جامع‌تر به تولیدات اندیشکده‌ای در آمریکا، می‌توان متوجه شد که دایره‌ی این تعبیر کمی گسترده‌تر از صرفاً روابط چین و روسیه است. اساساً آمریکا به هم‌پیمانی و هماهنگی محوری نوظهور در جهان موسوم به «محور تحول» متشکل از حداقل سه کشور چین، روسیه و ایران (و گاهی کره‌ی شمالی) حساس شده و در تلاش برای مدیریت این تهدید است. در نقطه‌ی مقابل، کنش‌ها و واکنش‌های پکن نشان از عزم این کشور بر ایستادگی و مقاومت در برابر سیاست‌های آمریکا دارد. در خبرهای بخش چین، واکنش‌های چین به اقدامات تهاجمی دولت ترامپ پوشش داده شده است.

علی‌رغم همه‌ی اظهارنظرها و وعده‌های ردوبدل‌شده بین مسکو و واشینگتن، هم‌چنان تنش بین دو کشور در سطح بالایی در جریان است. تحریم‌های آمریکا و کشورهای غربی علیه روسیه به‌عنوان محل اصلی تقابل با روسیه، هم‌چنان با قوت سر جای خود باقی است. اروپا بسته‌ی شانزدهم تحریمی علیه مسکو را تصویب کرد و طبق شنیده‌ها در پی تدارک بسته‌ی هفدهم است. در مواجهه با این هجمه، روسیه کمافی‌السابق به جای توسل به مذاکره برای رفع تحریم، به اقدامات و تدابیر ضدتحریمی خود، از جمله فاصله‌گیری از نظام رایج مالی-بانکی و استفاده از نظام‌های جایگزین ادامه می‌دهد. به نظر می‌رسد اتخاذ این رویکرد توانسته چشم‌انداز نسبتاً روشنی از آینده‌ی اقتصاد این کشور در برابر فعالان اقتصادی در روسیه قرار دهد؛ امری که خود تأثیر قابل‌توجهی در کند شدن تیغ تحریم و خنثی شدن آثار منفی ناشی از تحریم دارد.

وقایع مهم ماه گذشته در یک نگاه

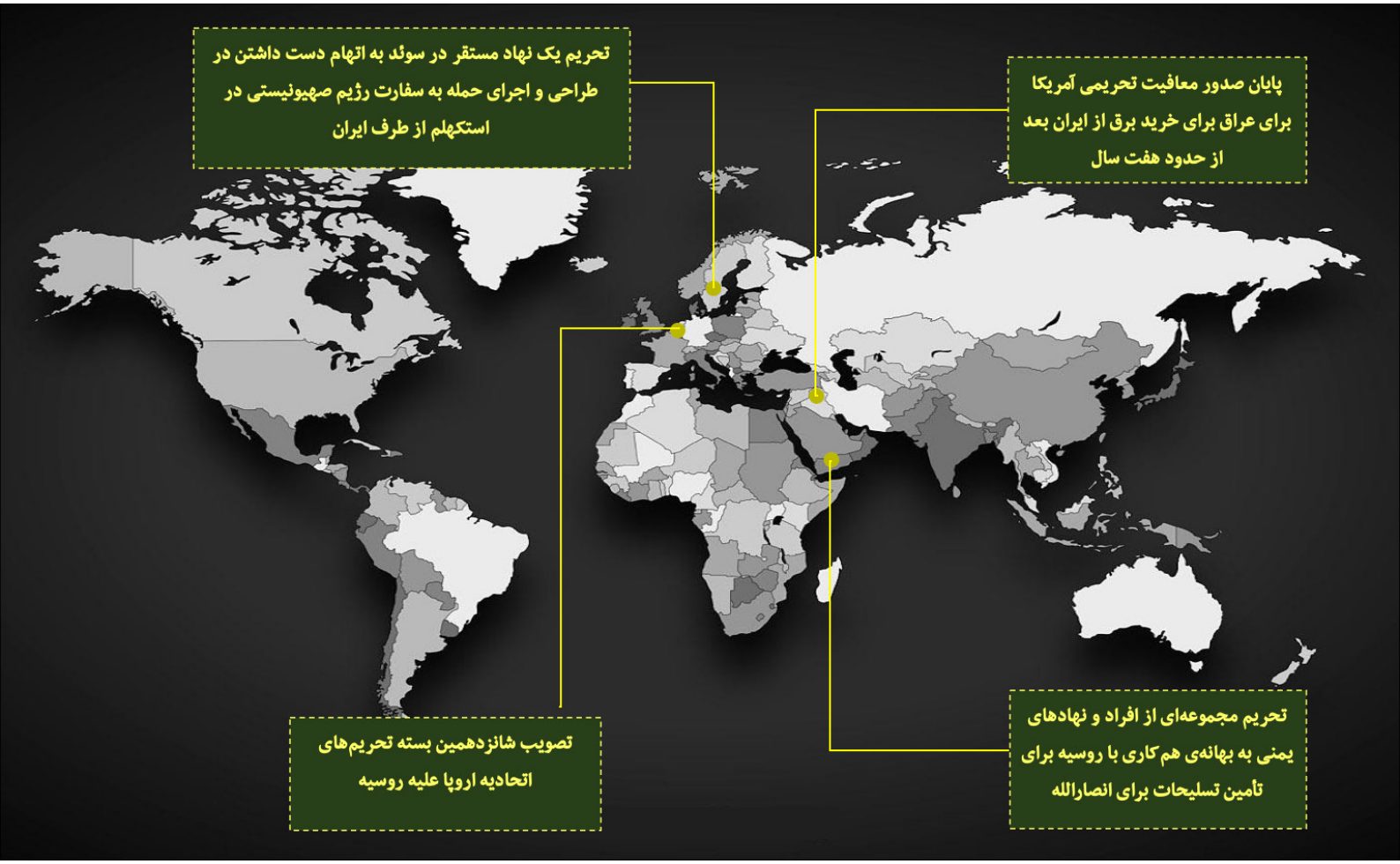

مجموعه‌ی تحریم‌های آمریکا علیه شبکه‌ی فروش نفت ایران

دومین دور تحریم‌های آمریکا علیه شبکه‌ی فروش نفت ایران در راستای پویش فشار حداکثری جدید ترامپ: اعمال تحریم‌های مشترک وزارت خزانه‌داری و وزارت خارجه‌ی آمریکا بر ۱۷ شرکت، ۱۵ نفت‌کش و ۵ فرد

دفتر پایش دارایی‌های خارجی (اوفک) و وزارت خارجه‌ی آمریکا در اقدامی مشترک در تاریخ ششم اسفند ۱۴۰۳ (۲۴ فوریه‌ی ۲۰۲۵) نام ۱۷ شرکت، ۱۵ نفت‌کش و ۵ فرد مرتبط با فرایند فروش نفت ایران از کشورهای گوناگونی چون ایران، چین، هند، امارات و... را در فهرست تحریم‌های خود قرار دادند. به گفته‌ی اوفک، این اهداف تحریمی در دلالی فروش و حمل‌ونقل نفت ایران نقش ایفا کرده‌اند. موارد تحریمی شامل دلال‌های نفتی در امارات و هنگ‌کنگ، اپراتورها و مدیران نفت‌کش‌ها در هند و چین، «شرکت پایانه‌های نفتی ایران» و رئیس «شرکت ملی نفت ایران» می‌شوند. «اسکات بسنت» وزیر خزانه‌داری آمریکا در رابطه با این اقدام گفت:

«تسهیل فروش نفت و تأمین مالی فعالیت‌های بی‌ثبات‌کننده‌ی ایران از طریق اتکاء این کشور به شبکه‌ای تاریک از شناورها، دریانوردان (کشتی‌داران) و دلال‌ها ادامه دارد. آمریکا از همه‌ی ابزارهای موجود خود برای هدف قرار دادن تمام جنبه‌های زنجیره‌ی تأمین نفت ایران بهره خواهد برد و هر کس که به موضوع نفت ایران ورود داشته باشد، خود را در معرض خطر تحریم قرار داده است.»

وزارت خارجه‌ی آمریکا نیز در گزارش خبری خود از این اقدام، آن را «گامی اولیه» در راستای تحقق پویش جدید فشار حداکثری ترامپ علیه ایران دانسته است. در این گزارش این‌طور آمده است:

«ما به انقطاع چنین جریان‌های تأمین مالی غیرقانونیِ اقدامات مخرب ایران ادامه خواهیم داد. تا زمانی که ایران درآمدهای حوزه‌ی انرژی خود را وقف تأمین مالی برای حمله به هم‌پیمانان ما، حمایت از تروریسم در سراسر جهان و دنبال کردن اقدامات بی‌ثبات‌کننده می‌کند، ما از تمام ابزارهای موجود خود برای پاسخ‌گو نگه داشتن رژیم [ایران] استفاده خواهیم کرد.»

این اقدام تحریمی مبتنی بر فرمان‌های اجرایی ۱۳۹۰۲ و ۱۳۸۴۶ (هدف‌گیری بخش نفت و پتروشیمی ایران) است. وزارت خزانه‌داری آمریکا در بیانیه‌ی مربوطه، این اقدام را دومین کنش این وزارت‌خانه در راستای تحقق اهداف فشار حداکثری ترامپ (یادداشت امنیت‌ملی چهارم فوریه‌ی ترامپ[1]) دانسته است.

---

۱. مراجعه به گزارش مرکز تحلیل راهبردی و بین‌الملل با عنوان «بررسی یادداشت ریاست‌جمهوری ترامپ در رابطه با بازگشت فشار حداکثری علیه ایران: خلاصه و تحلیل» - ۲۱ بهمن ۱۴۰۳

https://isacenter.ir/2-11403112115 20/

سومین دور تحریم‌های آمریکا علیه شبکه‌ی فروش نفت ایران در راستای پویش فشار حداکثری جدید ترامپ: اعمال تحریم‌های مشترک وزارت خزانه‌داری و وزارت خارجه‌ی آمریکا بر ۳۱ فرد، شرکت و نفت‌کش مرتبط با فرایند فروش نفت ایران

در ادامه‌ی پیاده‌سازی سیاست دولت جدید آمریکا برای به صفر رساندن صادرات نفت ایران، دفتر پایش دارایی‌های خارجی (اوفک) و وزارت خارجه‌ی آمریکا در اقدامی مشترک در تاریخ ۲۳ اسفند ۱۴۰۳ (۱۳ مارس ۲۰۲۵) مجموعاً نام ۳۱ فرد، شرکت و نفت‌کش مرتبط با فرایند فروش نفت ایران از کشورهای گوناگونی چون هند و چین را در فهرست تحریم‌های خود قرار دادند. «محسن پاک‌نژاد» وزیر نفت جمهوری اسلامی ایران، فرد تحریمی در این اقدام وزارت خزانه‌داری است که به گفته‌ی اوفک، وظیفه‌ی نظارت بر فروش نفت و تخصیص نفت به نیروهای مسلح ایران برای صادرات را بر عهده دارد.

این اقدام تحریمی مبتنی بر فرمان‌های اجرایی ۱۳۹۰۲ و ۱۳۸۴۶ (هدف‌گیری بخش نفت و پتروشیمی ایران) است. وزارت خزانه‌داری آمریکا در بیانیه‌ی مربوطه، این اقدام را سومین کنش این وزارت‌خانه در راستای تحقق اهداف فشار حداکثری ترامپ (یادداشت امنیت‌ملی چهارم فوریه‌ی ترامپ) دانسته است.

چهارمین دور تحریم‌های آمریکا علیه شبکه‌ی فروش نفت ایران در راستای پویش فشار حداکثری جدید ترامپ: اعمال تحریم‌های مشترک وزارت خزانه‌داری و وزارت خارجه‌ی آمریکا بر ۲۱ فرد، شرکت و نفت‌کش مرتبط با فرایند فروش نفت ایران

در ادامه‌ی پیاده‌سازی سیاست دولت جدید آمریکا برای به صفر رساندن صادرات نفت ایران، دفتر پایش دارایی‌های خارجی (اوفک) و وزارت خارجه‌ی آمریکا در اقدامی مشترک در تاریخ ۳۰ اسفند ۱۴۰۳ (۲۰ مارس ۲۰۲۵) مجموعاً نام ۲۱ فرد، شرکت و نفت‌کش مرتبط با فرایند فروش نفت ایران را در فهرست تحریم‌های خود قرار دادند. در این دور از تحریم‌ها، آمریکا برای اولین بار یک پالایشگاه خصوصی در چین و مدیر اجرایی آن را در فهرست تحریم‌ها قرار داد. به ادعای اوفک، این پالایشگاه «صدها میلیون دلار» نفت از ایران و با استفاده از نفت‌کش‌های مرتبط با وزارت دفاع ایران و انصارالله یمن دریافت کرده است. اعمال تحریم‌ها علیه ناوگان نفت‌کش‌های حامل نفت ایران حدود یک سال است (از سال آخر دوره‌ی بایدن) که به‌طور جد در دستورکار وزارت خزانه‌داری آمریکا قرار گرفته است.

این اقدام تحریمی مبتنی بر فرمان اجرایی ۱۳۹۰۲ (هدف‌گیری بخش نفت و پتروشیمی ایران) انجام گرفته است. وزارت خزانه‌داری آمریکا در بیانیه‌ی مربوطه، این اقدام را چهارمین کنش تحریمی این وزارت‌خانه در راستای تحقق اهداف فشار حداکثری ترامپ (یادداشت امنیت‌ملی چهارم فوریه‌ی ترامپ) دانسته است.

شماره‌ی خبر: ۱۷۰۱	تاریخ انتشار خبر: ٦ اسفند ۱۴۰۳ (۲۴ فوریه ۲۰۲۵) ۲۳ اسفند ۱۴۰۳ (۱۳ مارس ۲۰۲۵) ۳۰ اسفند ۱۴۰۳ (۲۰ مارس ۲۰۲۵)
https://home.treasury.gov/news/press-releases/sb0026 https://home.treasury.gov/news/press-releases/sb0049 https://home.treasury.gov/news/press-releases/sb0056	
برچسب: نفت‌کش، نفت، چین، هند، امارات، حمل‌ونقل، دلال‌های نفتی، هنگ‌کنگ، شرکت پایانه‌های نفتی ایران، شرکت ملی نفت ایران، اسکات بسنت، فشار حداکثری، فرمان اجرایی ۱۳۹۰۲، فرمان اجرایی ۱۳۸۴٦، پتروشیمی، یادداشت امنیت‌ملی، پالایشگاه خصوصی، انصارالله، فرمان اجرایی ۱۳۹۰۲	

تحریم یک شبکه‌ی تأمین پنهان در رابطه با برنامه‌ی پهپادی ایران: اعمال تحریم وزارت خزانه داری آمریکا بر شش شرکت مستقر در هنگ‌کنگ و چین

دفتر پایش دارایی‌های خارجی (اوفک) در وزارت خزانه‌داری آمریکا در تاریخ هشتم اسفند ۱۴۰۳ (۲۶ فوریه‌ی ۲۰۲۵) نام ۶ شرکت تأمین قطعات الکترونیکی مستقر در چین و هنگ‌کنگ را در فهرست تحریم‌های خود قرار داد. به گفته‌ی اوفک، این اهداف به‌عنوان شرکت‌های پوششی برای دو شرکت ایرانیِ «پیشتازان کاوش گستر بُشرا» و زیرمجموعه‌ی آن، یعنی شرکت «نارین سپهر مبین ایساتیس» فعالیت می‌کردند. به ادعای اوفک، این شش شرکت تحریمی در تسهیل خرید و انتقال قطعات کلیدی برای دو شرکت ایرانیِ فوق، نقش ایفا می‌کردند.

اوفک یک سال پیش شبکه‌ای از شرکت‌های مستقر در هنگ‌کنگ را که به نمایندگی از «پیشتازان کاوش گستر بُشرا»، قطعات و فناوری‌های غربی را برای ایران تأمین می‌کردند، هدف تحریم خود قرار داده بود. این اقدام جدید، درواقع تلاشی از سوی وزارت خزانه‌داری آمریکا برای جلوگیری از بازسازی شبکه‌ی تأمین فوق توسط شرکت «پیشتازان کاوش گستر بُشرا» محسوب می‌شود. خود شرکت «پیشتازان کاوش گستر بُشرا» نیز در تاریخ ۲۸ آگوست ۲۰۱۹ (دور اول ریاست جمهوری ترامپ) تحت تحریم قرار گرفته بود.

این تحریم‌های جدید که مبتنی بر فرمان اجرایی ۱۳۳۸۲ (مبارزه با اشاعه‌دهندگان تسلیحات کشتارجمعی) اتخاذ شده است، درواقع ادامه و تقویت تحریم‌های ۲۸ آگوست ۲۰۱۹ و دوم فوریه‌ی ۲۰۲۴ محسوب می‌شود. وزارت خزانه‌داری آمریکا در بیانیه‌ی مربوطه، این اقدام را در راستای سیاست فشار حداکثری ترامپ (یادداشت امنیت‌ملی چهارم فوریه‌ی ترامپ) دانسته است.

شماره‌ی خبر: ۱۷۰۲	تاریخ انتشار خبر: ۸ اسفند ۱۴۰۳ (۲۶ فوریه ۲۰۲۵)
https://home.treasury.gov/news/press-releases/sb0031	
برچسب: قطعات الکترونیکی، چین، هنگ‌کنگ، شرکت‌های پوششی، پیشتازان کاوش گستر بُشرا، نارین سپهر مبین ایساتیس، فرمان اجرایی ۱۳۳۸۲	

تحریم‌های جدید کانادا علیه ایران

وزارت امور خارجه‌ی کانادا در ۱۷ اسفند ۱۴۰۳ (هفت مارس ۲۰۲۵) از اعمال تحریم‌های جدید علیه چند فرد و نهاد ایرانی ذیل مقررات «اقدام اقتصادی ویژه» خبر داد. این تحریم‌ها با ادعای نقض حقوق بشر و همچنین ادعای فعالیت‌های بی ثبات‌کننده ایران در منطقه و جهان اعمال شده است. این تحریم‌ها سه فرد و چهار نهاد مرتبط با شبکه‌های خرید فناوری پیشرفته به منظور آنچه حمایت از تولید و فروش تسلیحات به سایر کشورها از جمله روسیه خوانده شده است را شامل می‌شود. به گفته‌ی دولت کانادا، این تحریم‌ها هم‌گام با اقدامات مشابه متحدان این کشور شامل آمریکا، انگلیس و اتحادیه اروپا اتخاذ شده است.

شماره‌ی خبر: ۱۷۰۳	تاریخ انتشار خبر: ۱۷ اسفند ۱۴۰۳ (۷ مارس ۲۰۲۵)
https://www.canada.ca/en/global-affairs/news/2025/03/minister-joly-announces-additional-sanctions-against-iran.html	
برچسب: کانادا، اقدام اقتصادی ویژه، حقوق بشر، فناوری، تسلیحات، روسیه	

تحریم شبکه‌ی سوئدی مرتبط با ایران

دفتر پایش دارایی‌های خارجی (اوفک) در وزارت خزانه‌داری آمریکا در تاریخ ۲۲ اسفند ۱۴۰۳ (۱۲ مارس ۲۰۲۵) یک سازمان سوئدی به نام «فاکس‌تروت» و رئیس آن را در فهرست تحریم‌های خود قرار داد. به ادعای اوفک، فاکس‌تروت یک «سازمان مجرم فراملی» مستقر در سوئد است که فعالیت‌هایی چون قاچاق مواد مخدر و حمله به اتباع رژیم صهیونیستی و یهودیان در اروپا را انجام می‌دهد. از جمله، اوفک مدعی است که این سازمان در ژانویه‌ی ۲۰۲۴ از طرف جمهوری اسلامی ایران، حمله به سفارت رژیم صهیونیستی در استکهلم را طراحی و اجرا کرده است.

وزارت خزانه‌داری آمریکا در بیانیه‌ی مربوطه، این اقدام را در راستای سیاست فشار حداکثری ترامپ (یادداشت امنیت ملی چهارم فوریه‌ی ترامپ) و مبتنی بر فرمان اجرایی ۱۳۵۸۱ اصلاح‌شده توسط فرمان اجرایی ۱۳۸۶۳ (مسدودسازی اموال سازمان‌های مجرم فراملی) دانسته است.

شماره‌ی خبر: ۱۷۰۴	تاریخ انتشار خبر: ۲۲ اسفند ۱۴۰۳ (۱۲ مارس ۲۰۲۵)
https://home.treasury.gov/news/press-releases/sb0047	
برچسب: سازمان سوئدی، فاکس‌تروت، سازمان مجرم فراملی، قاچاق مواد مخدر، اتباع رژیم صهیونیستی، یهودیان، سفارت رژیم صهیونیستی، استکهلم، فرمان اجرایی ۱۳۵۸۱، فرمان اجرایی ۱۳۸۶۳	

لغو معافیت موقت تحریمی عراق برای خرید برق از ایران

دولت آمریکا در تاریخ ۱۸ اسفند ۱۴۰۳ (هشتم مارس ۲۰۲۵) «معافیت موقت تحریمی» که به عراق اجازه‌ی پرداخت هزینه‌های خرید برق از ایران را می‌داد، لغو کرد. این اقدام بخشی از پویش تحریمی موسوم به فشار حداکثری است که ترامپ در تاریخ ۱۶ بهمن ۱۴۰۳ (چهارم فوریه‌ی ۲۰۲۵) آغاز مجدد آن را اعلام کرد. سخن‌گوی وزارت خارجه‌ی آمریکا با اعلام این خبر، هدف از این اقدام را پیاده‌سازی برنامه‌های دولت جدید آمریکا در راستای جلوگیری از دستیابی ایران به «هرگونه تخفیف مالی و اقتصادی» دانست.

شماره‌ی خبر: ۱۷۰۵	تاریخ انتشار خبر: ۱۸ اسفند ۱۴۰۳ (هشتم مارس ۲۰۲۵)
https://www.reuters.com/world/trump-administration-ends-iraqs-waiver-buy-iranian-electricity-2025-03-09/	
برچسب: معافیت موقت تحریمی، عراق، برق، فشار حداکثری	

تحریم‌های آمریکا علیه انصارالله یمن

وزارت خزانه‌داری آمریکا در ۱۵ اسفند ۱۴۰۳ (پنج مارس ۲۰۲۵) از تحریم هفت تن از اعضای انصارالله یمن به اتهام قاچاق و تهیه سلاح خبر داد. اوفک در بیانیه‌ی خود مدعی شده است که این افراد کالاهای نظامی و سامانه‌های تسلیحاتی را به مناطق تحت کنترل نیروهای انصارالله در یمن قاچاق کرده‌اند و همچنین در مورد خرید تسلیحات از روسیه برای تحویل به انصارالله مذاکره کرده‌اند. «اسکات بسنت» وزیر خزانه‌داری آمریکا در رابطه با این تحریم‌ها گفت:

«رهبران حوثی با جست‌وجوی تسلیحات از مجموعه رو به رشد تأمین‌کنندگان بین‌المللی، قصد خود را برای ادامه اقدامات بی‌ثبات‌کننده در منطقه دریای سرخ نشان داده‌اند. آمریکا از همه ابزارهای موجود برای مختل کردن فعالیت‌های تروریستی حوثی‌ها و کاهش توانایی آن‌ها برای تهدید نیروهای آمریکایی، شرکای منطقه‌ای ما و تجارت جهانی دریایی استفاده خواهد کرد.»

شماره‌ی خبر: ۱۷۰۶	تاریخ انتشار خبر: ۱۵ اسفند ۱۴۰۳ (پنج مارس ۲۰۲۵)
https://home.treasury.gov/news/press-releases/sb0041	
برچسب: انصارالله، قاچاق، سلاح، کالاهای نظامی، سامانه‌های تسلیحاتی، یمن، دریای سرخ، تجارت جهانی دریایی	

کنش‌های تحریمی آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران در یک ماه اخیر در چند دسته‌ی موضوعی قابل تحلیل است. از سویی، پویش هدف‌گیری شبکه‌ی فروش نفت ایران به مانند ماه‌های قبل ادامه پیدا کرد. وزارت خزانه‌داری و وزارت خارجه‌ی آمریکا طی اقداماتی، تعداد بیش‌تری از نفت‌کش‌ها، افراد و شرکت‌های مرتبط با فرایند فروش نفت ایران را در فهرست تحریم‌های خود قرار دادند. با توجه به اعلام صریح مقامات دولت ترامپ مبنی بر به صفر رساندن فروش نفت ایران، پیش‌بینی می‌شود که این روند در ماه‌های آتی نیز هم‌چنان ادامه داشته باشد. در هدف‌گیری شبکه‌ی فروش نفت ایران، آمریکا در ماه‌های اخیر بر بخش آمادی (لجستیک) شبکه متمرکز بوده است. به نظر می‌رسد در ماه‌های آتی، علاوه بر تداوم این تمرکز، بخشی از تلاش آمریکا برای ایجاد اخلال در عملکرد این شبکه، معطوف به بخش تسویه و امور مالی-بانکی باشد. ورود به این بخش البته ملاحظات بیش‌تری برای آمریکا داشته و مستلزم بالا بردن سطح تنش واشینگتن با پکن است. اقدام اخیر اوفک در تحریم یکی از پالایشگاه‌های چینیِ خریدار نفت از ایران، به‌نوعی آغاز یک مسیر جدید و آزمودن ابتدایی و محتاطانه‌ی کنش‌گری تحریمی در این حوزه‌ی جدید است. دلیل این امر این است که تحریم یک پالایشگاه (از نوع پالایشگاه‌های کوچک چینی) زمانی معنادار است که روابط مالی آن پالایشگاه با نظام بانکی منقطع شود زیرا با ابزار تحریم نمی‌توان در دریافت نفت پالایشگاه اخلال ایجاد کرد. بنابراین به نظر می‌رسد آمریکا در حال بررسی و آماده‌سازی شرایط برای ورود به عرصه‌ای جدید از تحریم علیه چین (نه ایران) است که البته یکی از آورده‌های آن می‌تواند ضربه به فروش نفت ایران باشد. واکنش پکن به این رویکرد در همین ابتدای راه می‌تواند تعیین‌کننده باشد.

دسته‌ی دوم، به‌طور کلی مربوط به اعمال تحریم علیه شبکه‌ی تأمین فناوری کشور می‌شود. آمریکا مدت‌هاست به بهانه‌ی اعلامیِ مقابله با پیشرفت برنامه‌های نظامی جمهوری اسلامی ایران، به‌خصوص در حوزه‌های موشکی و پهپادی، شرکت‌های پوششی و غیرپوششی دخیل در تأمین تجهیزات و قطعات الکترونیکی (عمدتاً از شرق آسیا) برای کشور را تحریم می‌کند. این در حالی است که قطعات الکترونیکی و تجهیزات مربوطه دارای کاربردهای پرشمار در حوزه‌های گوناگون صنعت و فناوری بوده و تقریباً همه‌ی صنایع کشور به‌نوعی به آن‌ها وابسته است و نمی‌توان آن‌ها را محدود به حوزه‌ی نظامی دانست. بر این اساس، یکی از نکات مهم در رابطه با این دسته از تحریم‌های آمریکا، توجه به این حقیقت است که هدف کلان از آن‌ها، نه مقابله‌ی صرف با برنامه‌های نظامی ایران، بلکه ممانعت از پیشرفت صنعت کشور است. به‌طور کلی تحریم‌های آمریکا در این حوزه اولاً اکنون در اولویت‌های پایین‌تر از تحریم نفت قرار دارد و ثانیاً طرف آمریکایی به دلایل مختلف، امید چندانی به تأثیرگذاری جدی و قابل‌توجه آن ندارد.

دسته‌ی سوم تحریم‌های آمریکا علیه ایران در ماه اخیر، ادامه‌ی روند نسبتاً جدیدی است که در ۱۸ ماه اخیر به شکل جدی تر در دستور کار واشینگتن قرار گرفته است: تحریم اجزاء گوناگون محور مقاومت. در نسخه‌ی بهمن ۱۴۰۳ دیده‌بان تحریم توضیح داده شد که وزارت خزانه‌داری آمریکا با افزودن رویکردی جدید به رویه‌های تحریمی سابق، تمرکز ویژه‌ای روی تحریم شبکه‌های مالی و آمادی محور مقاومت کرده است. این راهبرد جدید با شناسایی حلقه‌های کلیدی زنجیره‌ی تأمین مالی محور مقاومت، به دنبال تضعیف توان مالی و عملیاتی این شبکه است. تحریم‌های جدید آمریکا علیه انصارالله یمن را باید در همین چارچوب ارزیابی کرد.

یکی دیگر از اتفاقات تحریمی علیه کشور، لغو «معافیت موقت تحریمی» بود که به عراق اجازه‌ی پرداخت هزینه‌های خرید برق از ایران را می‌داد. این اقدام بخشی از پویش تحریمی موسوم به فشار حداکثری است که ترامپ در تاریخ ۱۶ بهمن ۱۴۰۳ (چهارم فوریه‌ی ۲۰۲۵) آغاز مجدد آن را اعلام کرد. سخن‌گوی وزارت خارجه‌ی آمریکا با اعلام این خبر، هدف از این اقدام را پیاده‌سازی برنامه‌های دولت جدید آمریکا در راستای جلوگیری از دستیابی ایران به «هرگونه تخفیف مالی و اقتصادی» دانست.

از لحاظ فنی، معافیت‌های موقت صادرشده توسط آمریکا از ابتدا تا کنون به معنای اجازه‌ی آمریکا به عراق برای شارژ حساب‌های مربوط به ایران در بانک تی.بی.آی (حساب‌های امانی) در ازای خرید برق و گاز از ایران بوده است. صدور معافیت برای نحوه‌ی استفاده‌ی ایران از این دارایی مقوله‌ی جداگانه‌ای است که هیچ‌گاه در دستور کار آمریکا نبوده و قوانین تحریمی به مانند گذشته به‌طور کامل بر آن‌ها برقرار است. با عدم صدور مجدد معافیت موقت برای خرید برق، دولت عراق یا هر نهادی در عراق دیگر اجازه‌ی پرداخت به ایران بابت خرید برق را ندارد. نکته‌ی دیگر این‌که اقدام اخیر آمریکا محدودیتی برای صادرات گاز ایجاد نکرده و عراق کمافی‌السابق می‌تواند با همان سازوکار موجود از ایران گاز وارد کند.

نکته‌ی دیگر این‌که اساساً امکان «معافیت موقت» یا waiver در نظام قوانین تحریمی آمریکا، ابزاری در اختیار این کشور برای اعمال فشار و امتیازگیری است. آمریکا با استفاده از این ابزار، در واقع در امان بودن از آثار سوء تحریم را مشروط به تبعیت کشور هدف و تن دادن او به خواسته‌های بی‌پایان خود می‌کند. در موضوع مورد بحث، واشینگتن بارها بغداد را تهدید به عدم صدور معافیت برای خرید انرژی از ایران کرده و از این ابزار برای کاهش حداکثری وابستگی عراق به انرژی ایران استفاده می‌کند. در خبرها آمده بود که آمریکا هم‌زمان با این اقدام، از دولت عراق خواسته است تا با افزایش فشار بر اقلیم کردستان، آن اقلیم را مجبور به افزایش عرضه‌ی نفت در بازارهای جهانی از طریق ترکیه کند. هدف آمریکا از این اقدام، حفظ ثبات در بازارهای جهانی است؛ آن هم در شرایطی که تمایل به کاهش حداکثری صادرات نفت ایران و تداوم تحریم نفت روسیه، و در نتیجه احتمال تلاطم بیش‌تر در بازارهای جهانی نفت، در دستور کار واشینگتن قرار دارد.

---

۲. Waiver

۳. اولین اقدام «دونالد ترامپ» رئیس‌جمهور آمریکا (در دور دوم ریاست‌جمهوری) در رابطه با جمهوری اسلامی ایران، انتشار یک «یادداشت امنیت‌ملی ریاست‌جمهوری» (ان.اس.پی.ام)، دو هفته پس از شروع به کار در کاخ سفید بود. این یادداشت در واقع اعلام رسمی بازگشت دولت جدید آمریکا به سیاست موسوم به «فشار حداکثری» اواخر دهه‌ی نود است. برای مطالعه‌ی جزئیات این اقدام به گزارش زیر مراجعه شود:
«بررسی یادداشت ریاست‌جمهوری ترامپ در رابطه با بازگشت فشار حداکثری علیه ایران» - مرکز تحلیل راهبردی و بین‌الملل – ۲۱ بهمن ۱۴۰۳
https://isacenter.ir/۱۴۰۳۱۱۲۱۱۵۲۰-۲/

اعمال هزینه‌های اضافی بر صنعت حمل و نقل دریایی به منظور مهار چین

نماینده تجاری آمریکا در تاریخ سوم اسفند، اطلاعیه‌ای را منتشر کرد و در آن بنابر تحقیقات انجام شده بر اساس بخش ۳۰۱ و ۳۰۲ قانون تجارت آمریکا، هزینه‌هایی را بر صنعت حمل و نقل دریایی جهان به منظور مهار تسلط چین بر صنعت اعمال کرد.

تحقیقات انجام شده، تسلط چین بر بخش دریایی، تدارکات و کشتی‌سازی و سیاست‌ها و اقداماتی که برای دستیابی به این هدف انجام داده است را موجب آسیب به شرکت‌ها و کارگران آمریکایی می‌داند و همچنین معتقد است وابستگی آمریکا به چین در این بخش خطرات امنیتی برای آمریکا ایجاد می‌کند. مقررات پیشنهادی با اعمال هزینه‌هایی بر حمل و نقل بین‌المللی دریایی تلاش می‌کند تا سلطه چین بر این بخش را مهار کند و صنایع کشتی‌سازی آمریکا را رونق دهد.

هزینه‌های اعمالی شامل:

- اپراتورهای حمل و نقل دریایی چین برای ورود هر کشتی تحت کنترلشان در هر ورود به بنادر آمریکا باید هزینه‌ای معادل یک میلیون دلار پرداخت کنند. این هزینه بدون درنظر گرفتن مالکیت پرچم و محل ساخت کشتی اعمال می‌شود.
- هر اپراتور حمل و نقل بین‌المللی در ورود هر کشتی از ناوگان دریایی‌شان به بنادر آمریکا باید به نسبت درصد کشتی‌های ساخته شده چینی در ناوگان خود، هزینه‌ای تا سقف یک میلیون دلار پرداخت کند.
- هر کشتی از هر اپراتور حمل و نقل بین‌المللی در هر ورود به بنادر آمریکایی باید به نسبت درصدی که آن اپراتور در سفارشات آینده خود به شرکت‌های کشتی سازی چینی سفارش ساخت کشتی داده است هزینه‌ای را تا سقف یک میلیون دلار پرداخت کند.
- اگر یک اپراتور حمل و نقل بین‌المللی از یک کشتی ساخت آمریکا برای حمل و نقل کالا به آمریکا استفاده کند در ورود به بنادر آمریکا با تخفیف یک میلیون دلاری در هزینه‌ها مواجه خواهد شد.

در این اطلاعیه برنامه‌ای برای ارتقا صنایع کشتی سازی در آمریکا نیز ارائه شده است. طبق این برنامه:

- از یک سال پس از موثر شدن این اقدام، حداقل یک درصد صادرات آمریکا توسط حمل و نقل دریایی باید از طریق کشتی با پرچم آمریکا و اپراتورهای آمریکایی انجام شود.
- از دو سال پس از موثر شدن این اقدام، حداقل سه درصد صادرات آمریکا توسط حمل و نقل دریایی باید از طریق کشتی با پرچم آمریکا و اپراتورهای آمریکایی انجام شود.
- از سه سال پس از موثر شدن این اقدام، حداقل پنج درصد صادرات آمریکایی توسط حمل و نقل دریایی باید از طریق کشتی با پرچم آمریکا و از اپراتورهای آمریکایی انجام شود که از این تعداد، سه درصد آن باید از کشتی‌های ساخت آمریکا نیز باشد.
- از هفت سال پس از موثر شدن این اقدام، حداقل ۱۵درصد صادرات آمریکا توسط حمل و نقل دریایی باید از طریق کشتی با پرچم آمریکا و از اپراتورهای آمریکایی انجام شد واز این تعداد حداقل پنج درصد آن باید از کشتی‌های ساخت آمریکا نیز باشد.

علاوه بر اقدامات پیشنهادی، نماینده تجارت ایالات متحده به منظور مقابله با اعمال، سیاست‌ها و شیوه‌های چین و کاهش وابستگی به چین در بخش‌های دریایی، لجستیک و کشتی‌سازی با متفقین و شرکای آمریکا مذاکره می‌کند.
بنابر گزارش دفتر نماینده تجاری آمریکا سهم بازار کشتی‌سازی چین از کمتر از پنج رصد در سال ۱۹۹۹ به بیش از ۵۰ درصد در سال ۲۰۲۳ رسیده است. همچنین چین مالیکت بیش از ۲۰ درصد ناوگان‌های تجاری جهانی را در سال ۲۰۲۴ در اختیار داشته است. چین بیش از ۹۵درصد کانتینرهای حمل و نقل جهان را تولید می‌کند و بیش از ۸۶ درصد شاسی‌های بین وجهی مورد نیاز این صنعت را تولید می‌کند. براورد می‌شود کشتی‌سازهای مستقر در چین سال گذشته ۷۵ ٪ از سفارشات تجاری جدید جهان را دریافت کرده‌اند.

تحلیل:

این اقدامات در صورت اجرایی شدن می‌تواند هزینه اپراتورهای کشتیرانی چینی و غیر چینی را در صورت استفاده از کشتی‌های چینی در ناوگانشان بین ۱ تا ۳ میلیون دلار در هر ورود به بنادر آمریکا افزایش دهد و اگر یک کشتی در یک سفر خود در بیش از یک بندر آمریکا توقف کند این هزینه‌ها تشدید خواهد شد. این هزینه‌ها می‌توانند در حدود یک چهارم هزینه حمل و نقل کالا به آمریکا را افزایش دهند و اختلالاتی را در زنجیره حمل و نقل دریایی جهان ایجاد کنند. علاوه بر این اطلاعیه، گفته می‌شود دولت ترامپ در حال تدوین دستور اجرایی با هدف مهار چین بر صنعت جهانی حمل و نقل دریایی است. این اقدامات گام بزرگی برای جدا کردن زنجیره حمل و نقل دریایی آمریکا از چین می‌باشد، اما از آنجایی که تاریخی برای اجرایی شدن آن ذکر نشده است به نظر می‌رسد که در حال حاضر به دنبال ایجاد هشدار و فشار بر چین از سمت دولت ترامپ است.

شماره خبر: ۱۷۰۷	تاریخ خبر: ۳ اسفند ۱۴۰۳ (۲۱ فوریه ۲۰۲۵)
https://ustr.gov/about-us/policy-offices/press-office/press-releases/2025/february/ustr-seeks-public-comment-proposed-actions-section-301-investigation-chinas-targeting-maritime https://www.federalregister.gov/documents/2025/02/27/2025-03134/proposed-action-in-section-301-investigation-of-chinas-targeting-of-the-maritime-logistics-and	
برچسب: نماینده تجاری آمریکا، چین، حمل و نقل دریایی، ایمن‌سازی زنجیره تأمین	

اعلام سیاست‌های ترامپ برای سرمایه‌گذاری متقابل چین و آمریکا

در سوم اسفند، ترامپ یادداشت امنیت ملی، تحت عنوان «سیاست‌های سرمایه‌گذاری اول آمریکا» صادر کرد که در آن اعلام شده است «ترامپ به دنبال تبدیل آمریکا به بزرگ‌ترین مقصد سرمایه‌گذاری جهان است.» در این یاداشت ضمن دستور به تسهیل سرمایه‌گذاری برای شرکا و متحدین آمریکا، تحت عنوان امنیت اقتصادی به دنبال محدود کردن چین در حوزه سرمایه‌گذاری است.

در بخش سرمایه‌گذاری چینی در آمریکا، با این ادعا که دولت چین با تسهیل سیستماتیک سرمایه‌گذاری شرکت‌های چینی در آمریکا به دنبال دستیابی به فناوری‌های پیشرفته و ایجاد اهرم‌هایی برای اثرگذاری در صنایع استراتژیک آمریکاست به دنبال محدود کردن سرمایه شرکت‌های چینی در بخش فناوری‌های پیشرفته، منابع غذایی، مراقبت‌های بهداشتی، زمین‌های کشاورزی، مواد معدنی، منابع طبیعی، بنادر و پایانه‌های حمل و نقل و دیگر بخش‌های استراتژیک آمریکاست. ترامپ در این دستور خواسته فقط امکان آن دسته از سرمایه‌گذاری‌های چینی که در خدمت منافع آمریکایی هستند، فراهم باشد. ترامپ در این دستور همچنین به دنبال کاهش قدرت مدیریتی سرمایه‌گذاران خارجی در سرمایه‌گذاری‌هایشان در آمریکاست.

در بخش دیگر ترامپ با این عنوان که چین از سرمایه‌های آمریکایی در چین برای تأمین مالی و پیشبرد توسعه و نوسازی ارتش استفاده می‌کند به دنبال دور کردن این سرمایه‌ها از چین است. او می‌خواهد بهره برداری از سرمایه، فناوری و دانش فنی بخش دولتی و خصوصی آمریکا را توسط دشمان آمریکا کاهش دهد، لذا خواستار قوانین جدیدی برای جلوگیری از سرمایه‌گذاری شرکت‌ها و سرمایه‌گذاران آمریکایی در صنایعی است که استراتژی ملی همجوشی نظامی -مدنی چین را پیش می‌برند.

تحلیل:

این یک یادداشت ریاست جمهوری است و نه یک دستور العمل اجرایی، به این معنی که بلافاصله بر هیچ سیاستی تأثیر نمی گذارد. اما از وزارت خزانه‌داری و سایر آژانس‌ها به طور کلی و بدون تعیین قید زمانی مشخص خواسته تا قوانین جدیدی را برای جلوگیری از سرمایه‌گذاری‌های آمریکا در چین و چین در آمریکا تهیه کنند.

ترامپ پیش از این چندین مرتبه گفته بود که از سرمایه‌گذاری‌های چینی برای ساخت کارخانه در آمریکا استقبال می‌کند و شرکتهای چینی می‌توانند بدون پرداخت تعرفه با ساخت کارخانه در آمریکا از بازار آن استفاده کنند. اگر شرکت‌های چینی با تهدید واقعی از دست دادن دسترسی به بازار ایالات متحده روبرو شوند، بومی‌سازی برخی از تولیدات در آمریکا احتمالاً جذاب خواهد بود، اما یادداشت فوق به دنبال محدود کردن سرمایه‌های چینی در آمریکاست. قیدهای این یادداشت نشان می‌دهد که ترامپ در صورت استقبال از سرمایه چینی در آمریکا دسترسی آنها به بخش‌های استراتژیک و مدیریت دارایی‌ها را محدود خواهد کرد. لازم به ذکر است که از سال ۲۰۱۷ تا کنون با افزایش تنش‌ها و بی‌ثباتی در روابط دو طرف و سیاستهای متعدد در دوران اول ترامپ و بایدن سرمایه‌گذاری متقابل چین و آمریکا به شدت کاهش یافته است.

شماره خبر: ۱۷۰۸	تاریخ خبر: ۳ اسفند ۱۴۰۳ (۲۱ فوریه ۲۰۲۵)
https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/02/america-first-investment-policy/	
برچسب: ترامپ، یادداشت امنیت ملی، سرمایه‌گذاری خارجی	

دستور اجرایی ترامپ برای پرداختن به تهدید امنیت ملی ناشی از سلطه چین بر تولید و پالایش مس

در هفتم اسفند، ترامپ دستور اجرایی با عنوان «پرداختن به تهدید امنیت ملی ناشی از واردات مس» صادر کرد. ترامپ در این دستور بدون نام بردن از چین ابراز می‌کند «یک تولید کننده خارجی حاکم بر ذوب و پالایش جهانی مس است و بیش از ۵۰ درصد از ظرفیت ذوب جهانی را کنترل می‌کند و چهار مورد از پنج پالایشگاه برتر جهان را در اختیار دارد. این تسلط که با افزایش مازاد تولید و کنترل‌های ناشی از انحصار در تولید همراه شده، تهدید مستقیمی برای امنیت ملی و ثبات اقتصادی آمریکا است».

این دستور اجرایی با بیان اینکه سیاست آمریکا اطمینان از زنجیره تأمین قابل اعتماد، ایمن و انعطاف پذیر مس است، به وزیر بازرگانی دستور می‌دهد تا ظرف ۲۷۰ روز گزارشی در مورد تهدیدات ناشی از وابستگی آمریکا به واردات مس تهیه کند و توصیه‌هایی از حمله تعرفه‌ها، کنترل‌های صادراتی و ... برای کاهش چنین تهدیداتی تدوین کند.

تحلیل:

بعد از فولاد و آلومینیوم ترامپ به دنبال مهار چین در حوزه مس است. ترامپ تلاش می‌کند تا با سیاستهای خود سلطه جهانی چین در حوزه تولید و پالایش مواد معدنی و فلزات را مهار کند. دستور اجرایی فوق در حال حاضر محدودیتی را اعمال نکرده است و اقدامات را منوط به گزارشی کرده است که ۲۷۰ روز بعد از تاریخ دستور قرار است ارائه شود. هر چند ترامپ در این دستور وابستگی آمریکا و تسلط چین بر زنجیره تامین این فلز استراتژیک را هدف قرار داده اما در حال حاضر به نظر بیشتر تهدیدی برای فشار به دولت چین برای انعطاف و تعامل با دولت ترامپ است.

شماره خبر: ۱۷۰۹	تاریخ انتشار اخبار: ۷ اسفند ۱۴۰۳ (۲۵ فوریه ۲۰۲۵)
https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/02/addressing-the-threat-to-nationalsecurity-from-imports-of-copper/	
برچسب: ترامپ، دستور اجرایی، مس، تهدید امنیت ملی، چین، مواد معدنی، ایمن‌سازی زنجیره تأمین	

دستور اجرایی ترامپ برای پرداختن به امنیت ملی ناشی از واردات چوب

۱۱ اسفند، ترامپ دستور اجرایی را صادر کرد که در آن واردات بی‌رویه چوب و محصولات چوبی را تهدیدی برای امنیت ملی آمریکا بیان می‌کند و از وزیر بازرگانی می‌خواهد تا تحت بند ۲۳۲ قانون گسترش تجارت، تحقیقاتی را در این مورد آغاز کند. وزیر بازرگانی ۲۷۰ روز فرصت دارد تا میزان تهدید را بررسی کرده و اقدامات لازم از جمله تعرفه‌ها و ... را برای کاهش آن پیشنهاد دهد. ترامپ پیش از این به خبرنگاران گفته بود در مورد تحمیل تعرفه ۲۵ ٪ بر روی چوب و محصولات جنگلی فکر می‌کند.

اصطلاح چوب در این دستور شامل الوارهای پردازش نشده و چوب‌های پردازش شده می‌شود. در این دستور آمده، آمریکا با وجود داشتن منابع چوب کافی اما از سال ۱۹۶۲ یک وارد کننده خالص چوب برای مصارف نظامی و غیر نظامی خود بوده است.

چین در پاسخ به این تحقیقات آمریکایی روز ۱۳ اسفند واردات الوار آمریکایی را به بهانه وجود آفات در آنها متوقف کرده است.

تحلیل:

آمریکا یکی از صادرکنندگان بزرگ الوارهای چوب می‌باشد. به گفته پیتر ناوارو، مشاور تجاری کاخ سفید الوارهای صادراتی آمریکا پس از پردازش در چین و کره به آمریکا باز می‌گردند. ناوارو در پاسخ به این سؤال که چرا واردات چوب تهدیدی برای امنیت ملی ایجاد می‌کند، گفت: «پنتاگون مصرف کننده اصلی محصولات الوار و مشتقات چوبی است». این دستور اگرچه یک هدف تجاری کلی برای تقویت زنجیره تأمین آمریکا در حوزه صنایع چوبی را دنبال می‌کند اما از آنجایی که چین و آمریکا در سال گذشته بیش از ده میلیارد دلار محصولات چوبی معامله کرده‌اند و حدود ۴۰ درصد از چوب خام آمریکا به چین می‌رود و آمریکا سومین بازار صادراتی محصولات چوبی چین است، یکی از بزرگترین اهداف این دستور چین می‌باشد.

شماره خبر: ۱۷۱۰	تاریخ انتشار خبر: ۱۱ اسفند ۱۴۰۳ (اول مارس۲۰۲۵)
https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/03/addressing-the-threat-to-national-security-from-imports-of-timber-lumber/	
برچسب: ترامپ، دستور اجرایی، امنیت ملی، واردات چوب، ایمن سازی زنجیره تأمین	

سرمایه گذاری صد میلیارد دلاری تایوان در آمریکا

در ۱۳ اسفند، ترامپ از سرمایه‌گذاری صد میلیارد دلاری شرکت TSMC تایوان در آمریکا خبر داد که در مدت کوتاهی انجام می‌شود. این سرمایه برای گسترش عملیات تولید نیمه‌هادی در خاک آمریکا استفاده خواهد شد که برای ساخت کارخانه‌های جدید ساخت تراشه، مراکز بسته‌بندی پیشرفته تراشه و یک مرکز تحقیق و طراحی (R&D) صرف می‌شود. در سخنرانی اعلام این سرمایه‌گذاری ترامپ اظهار داشت که «قدرتمندترین تراشه‌های هوش مصنوعی در جهان در خاک آمریکا ساخته خواهد شد». ترامپ ادعا کرد که این سرمایه‌گذاری موجب می‌شود که آمریکا ۴۰ درصد از بازار جهانی تراشه را تولید کند.

تحلیل:

پیش از این مقامات تایوان، تسلط این جزیره بر صنعت تولید نیمه‌هادی را به «سپر سیلیکونی» که از آن در برابر چین محافظت می‌کند، تشبیه می‌کردند. منطق این بود که چین به دلیل نیازش به تراشه‌های پیشرفته به تایوان حمله نمی‌کند و آمریکا نیز به دلیل نیازش به تولیدات پیشرفته تراشه تایوانی از آن در برابر چین محافظت خواهد کرد. با این منطق مقامات تایوان همواره تلاش داشتند تا پیشرفته‌ترین تولیدات خود را تنها در خاک تایوان انجام دهند. اما اگر بر طبق گفته ترامپ، تراشه‌ساز تایوانی تصمیم به ساخت این تراشه‌ها در خاک آمریکا گرفته باشد این امر می‌تواند نگرانی‌هایی را برای کاهش انگیزه‌های آمریکا در محافظت از تایوان برای تایوانی‌ها به همراه داشته باشد. کما اینکه سیاستهای اخیر ترامپ در تعامل با اوکراین این نگرانی را در میان تاویوانی‌ها افزایش داده است.

شماره خبر: ۱۷۱۱	تاریخ انتشار خبر: ۱۳ اسفند۱۴۰۳(سوم مارس ۲۰۲۵)
https://www.whitehouse.gov/remarks/2025/03/remarks-by-president-trump-on-investment-announcement/	
برچسب: تایوان، ترامپ، تراشه، حمایت از تایوان، ایمن سازی زنجیره تأمین	

اعمال ده درصد تعرفه بیشتر بر واردات چینی

تحلیل:

تعرفه‌های جدید، میانگین تعرفه‌های واردات آمریکا از چین را به بیش از سی درصد افزایش می‌دهد که فشار بزرگی بر صادرات بیش از ۴۰۰ میلیارد دلاری چین به آمریکا وارد می‌کند.

کاهش وابستگی به صادرات آمریکا و متنوع کردن بازار صادراتی چین مسیری است که چین از سال ۲۰۱۵ آغاز کرده و اکنون وابستگی خود را به بازار آمریکا را از ۲۲ درصد در سال ۲۰۱۵ به کمتر از ۱۵درصد رسانده است. این روند در سالهای آینده شتاب بیشتری پیدا خواهد کرد.

در ۱۳ اسفند، یک ماه پس از اعمال تعرفه ده درصدی بر تمام کالاهای صادراتی چین به آمریکا به بهانه پشتیبانی دولت چین از جریان قاچاق فنتانیل به آمریکا و عدم تلاش مؤثر چین بر کنترل آن، ترامپ به دلیل عدم کاهش جریان فنتانیل ده درصد تعرفه دیگر بر تمامی کالاهای وارداتی از چین اعمال کرد.

شماره خبر: ۱۷۱۲	تاریخ انتشار خبر: ۱۳ اسفند ۱۴۰۳ (۳ مارس ۲۰۲۵)
https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/03/further-amendment-to-duties-addressing-the-synthetic-opioid-supply-chain-in-the-peoples-republic-of-china	
برچسب: ترامپ، فنتانیل، تعرفه وارداتی، چین، جنگ تعرفه‌ای	

واکنش چین: موضع سخنگوی وزارت خارجه نسبت به اعمال تعرفه‌های مجدد

در واکنش به چالش فنتانیل از سمت آمریکا چین اعلامیه موضعی را در مورد اقداماتش در مورد کنترل مواد مخدر و فنتانیل منتشر کرده است که در آن بیان کرده چین یکی از سخت‌ترین کشورهای جهان در مورد مواد مخدر از نظر سیاست و اجرای آن است، و چین همکاری‌های بین‌المللی گسترده با سایر کشورها از جمله آمریکا انجام می‌دهد.

در همین حال، سخنگوی وزارت خارجه چین، لین جیان مطرح کرد «مسئله فنتانیل بهانه‌ای از سمت آمریکا برای اعمال فشار و باج خواهی از چین با افزایش تعرفه است.» و گفت «فشار، تهدید و اجبار راه درستی برای مقابله با چین نیست و کسانی که از حداکثر فشار علیه چین استفاده می‌کنند دچار خطای محاسباتی هستند. ارعاب ما را نمی‌ترساند و قلدری روی ما کار نمی‌کند. اگر آمریکا واقعاً می‌خواهد مسئله فنتانیل را حل کند، کار درست این است که براساس برابری، احترام متقابل و فواید متقابل با چین مشورت کنید. اما اگر آمریکا دستور کار دیگری در ذهن دارد و اگر جنگ چیزی است که آمریکا خواهان آن است چه جنگ تعرفه‌ای، جنگ تجاری یا هر نوع جنگ دیگری، ما تا آخر آماده جنگ هستیم.»

شماره خبر: ۱۷۱۳	تاریخ انتشار خبر: ۱۴ اسفند ۱۴۰۳ (۴ مارس۲۰۲۵)
https://www.fmprc.gov.cn/eng/xw/fyrbt/202503/t20250304_11568271.html	
برچسب: سخنگوی وزارت خارجه، فنتانیل، جنگ تجاری، ترامپ	

واکنش چین: اعمال تعرفه اضافی بر محصولات کشاورزی و مواد غذایی آمریکا

در ۱۴ اسفند، وزارت دارایی چین اعلام کرد در پاسخ به تعرفه ده درصدی مجدد آمریکا بر واردات از چین، با تصویب شورای دولتی از تاریخ ۲۰ اسفند بر برخی از کالاهای وارداتی از مبدأ آمریکا تعرفه‌های اضافی اعمال می‌شود. بنابراین اطلاعیه:

- تعرفه ۱۵ درصدی برای مرغ، گندم، ذرت و پنبه اعمال خواهد شد.
- تعرفه ۱۰ درصدی برای سورگوم، سویا، گوشت خوک، آبزیان، میوه‌ها، سبزیجات و محصولات لبنی اعمال خواهد شد.

تحلیل:

در سال ۲۰۲۴، چین ۲۴.۷میلیارد دلار محصولات مزرعه از آمریکا وارد کرد که در حدود ۱۴درصد صادرات آمریکا در این بخش را شامل می‌شود. در بین محصولات کشاورزی آمریکا، سویا مهمترین صادرات آمریکا به چین است. در حدود نیمی از صادرات سویا آمریکا به چین صادر می‌شود که در سال گذشته نزدیک به ۱۲.۸ میلیارد دلار بود. واکنش چین هر چند از نظر سطح به اندازه ضربه آمریکا بر چین نیست اما پس از اعمال تعرفه بر بخش انرژی آمریکا در ماه گذشته به نظر می‌رسد که در پی آن است تا وجه دیگری از ضربه‌ای که می‌تواند به آمریکا بزند را نشان دهد.

در سال‌های اخیر پس از جنگ تجاری اول ترامپ و چین، چین تلاش‌های متعددی برای کاهش وابستگی به محصولات کشاورزی آمریکا انجام داده که آن را در موقعیتی قوی‌تر نسبت به سال ۲۰۱۸ قرار داده است که اکنون می‌تواند با تأثیر کمتری بر امنیت غذایی خود و آسیب بیشتر به کشاورزان آمریکا، دولت ترامپ را هدف قرار دهد.

شماره خبر: ۱۷۱۴	تاریخ انتشار خبر: ۱۴ اسفند ۱۴۰۳ (۴مارس ۲۰۲۵)
http://gss.mof.gov.cn/gzdt/zhengcefabu/202503/t20250304_3959228.htm	
برچسب: چین، آمریکا، تعرفه وارداتی، جنگ تجاری، محصولات کشاورزی، ایمن سازی زنجیره تأمین	

واکنش چین: قراردادن ۱۵ نهاد آمریکایی در فهرست کنترل صادرات دوگانه چین

در تاریخ ۱۴ اسفند، وزارت بازرگانی چین اعلام کرد به منظور حفظ امنیت و منافع ملی و انجام تعهدات بین‌المللی مانند عدم اشاعه تصمیم گرفته است ۱۵ نهاد آمریکایی را در فهرست کنترل صادراتی خود قرار دهد. بر این اساس صادرات اقلام با استفاده دوگانه به این نهادها ممنوع می‌شود. نهادهای آمریکایی قرار گرفته در فهرست شامل:

Leidos, Gibbs&Cox, IP Video Market Info, Sourcemap, Skydio, Rapid Flight LLC, Red Six Solutions, Shield AI, HavocAI, Neros Technologies, Group W, General Atomics Aeronautical Systems General Dynamics Land Systems, Aero Vironment, Aerkomm Inc.

تحلیل:

این فهرست عمدتاً شامل شرکتهایی است که پیش از این با دولت آمریکا در فعالیت‌های مهار چین مشارکت داشته‌اند. به طور مثال لیدوس فعال در برنامه تسلیحات هایپرسونیک آمریکاست که جز شرکتهایی بود که به تایوان تسلیحات فروخته بود. شرکت GIBBS & COX در طراحی کشتی‌های جنگی کار می‌کند و سابقا ناوچه‌های جنگ ضد زیر دریایی برای تایوان طراحی کرده است. شرکت IPVM نیز گزارش‌هایی را بر علیه شرکت Hikvision چین ارائه کرده است. و یا SOURCEMAP به دولت آمریکا در شفافیت زنجیره‌های تأمین چینی کمک می‌کرد.

تاثیر کنترلهای صادراتی بر برخی شرکتهای دفاعی این فهرست مانند لیدوس قابل ارزیابی نیست. این شرکتها می‌توانند واردات غیر مستقیمی از قطعات و ابزارها از چین داشته باشند اما به طور مستقیم شرکتهای دفاعی آمریکایی تعاملاتی با چین ندارند. اما شرکتهای کوچکتر خصوصا فعال در زمینه پهپادهای کوچک مانند اسکایدو و AeroVironment و یا شرکتهای فعال در حوزه نظارتی و هوش مصنوعی این فهرست ضربات بیشتری را متحمل می‌شوند.

قرار گرفتن اسکایدو در ماه اکتبر گذشته در فهرست تحریم‌های وزارت خارجه چین بر اساس قانون مقابله با تحریم‌های خارجی، زنجیره تأمین باتری‌های اسکایدو را با اختلال جدی مواجه کرده بود.

شماره خبر: ۱۷۱۵	تاریخ انتشار خبر: ۱۴ اسفند ۱۴۰۳ (چهارم مارس ۲۰۲۵)
https://www.mofcom.gov.cn/zwgk/zcfb/art/2025/art_e1ea9512b1f84dc6b1a17f703fa4cf56.html	
برچسب: چین، آمریکا، فهرست کنترل صادرات دوگانه، جنگ تجاری	

واکنش چین: قراردادن ده شرکت آمریکایی در فهرست نهادهای غیرقابل اعتماد چین

در تاریخ ۱۴ اسفند، در کنار سایر اقدامات اعلامی، وزارت بازرگانی چین ده شرکت آمریکایی را به فهرست نهادهای غیر قابل اعتماد خود اضافه کرد. بنابر قانون این شرکت‌ها از مشارکت در فعالیت‌های واردات و صادرات مربوط به چین و انجام سرمایه‌گذاری جدید در قلمرو چین منع می‌شوند. این فهرست شامل:

TCOM, Stick Rudder Enterprises LLC, Teledyne Brown Engineering, Huntington Ingalls Industries Inc, S3 AeroDefense, Cubic Corporation, TextOre, ACT1 Federal, Exovera, Planate Management Group.

تحلیل:

شرکتهای که در فهرست نهادهای غیر قابل اعتماد چین قرار گرفته اند جز شرکتهایی هستند که در زنجیره تأمین شرکتهای دفاعی آمریکا در تامین تسلیحات برای تایوان خدمت می‌کنند. این شرکتها در بخش‌های تحقیق و توسعه سیستم‌های تسلیحاتی، تعمیر و نگهداری و ارتقاء هواپیماهای نظامی، ارتباطات نظامی (جنگ الکترونیک)، جمع آوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات دفاعی، پشتیبانی لجستیکی، و حمل و نقل تجهیزات به طور مستقیم و غیر مستقیم خدماتی را به تایوان ارائه می‌دهند.

شماره خبر: ۱۷۱۶	تاریخ انتشار خبر: ۱۴ اسفند ۱۴۰۳ (چهارم مارس ۲۰۲۵
https://www.customslawyer.cn/portal/fgk/detail/id/69116.html	
برچسب‌ها: آمریکا، چین، فهرست نهادهای غیرقابل اعتماد، جنگ تجاری	

واکنش چین: اجرایی شدن تحریم Illumina

همزمان با سایر اقدامات، چین در واکنش به تعرفه اضافی ترامپ به محصولات چینی، وزارت بازرگانی چین صادرات توالی یاب ژن‌های شرکت بیوتکنولوژی ایلومینا به چین را از این تاریخ ممنوع کرد. شرکت ایلومینا در ماه فوریه در فهرست نهادهای غیرقابل اعتماد چین قرار گرفته بود، اما اعلام کرد بود که در حال مذاکره با مقامات چینی برای دستیابی به توافق است. با اجرایی شدن تحریم‌های چین علیه ایلومینا، این شرکت اعلام کرد صد میلیون دلار هزینه‌های خود را کاهش می‌دهد.

تحلیل:

تحریم ایلومینا احتمالاً یکی از اثرگذار ترین تحریم‌های چین در چند ماه اخیر بر روی شرکتهای آمریکایی بوده است که در مدت افزایش تنش‌های چین و آمریکا از تحریم‌های آمریکا علیه چین تبعیت کرده است. پیش از این براورد شده بود که ایلومینا در هفت درصد درامد خود به چین وابسته است.

شماره خبر: ۱۷۱۷	تاریخ انتشار خبر: ۱۴ اسفند ۱۴۰۳(چهارم مارس۲۰۲۵)
https://www.mofcom.gov.cn/zwgk/zcfb/art/2025/art_205cf5fddd1645a7be68d132cdb38cc3.html	
برچسب: آمریکا، چین، فهرست نهادهای غیرقابل اعتماد، جنگ تجاری، بیوتکنولوژی	

فروش سهام بنادر پاناما به شرکت بلک‌راک

در ادامه تنش‌ها بر سر ادعای دولت ترامپ مبنی بر کنترل پاناما توسط چین، در ۱۴ اسفند، شرکت هنگ‌کنگیCK Hutchison اعلام کرد تفاهم‌نامه‌ای با بلک‌راک، امضا کرده است که ۹۰ درصد سهام شرکت Panama Ports، که مدیریت بنادر Balboa و Cristóbal در پاناما را دارند را به بلک‌راک واگذار می‌کند. علاوه بر این‌هاچیسون ۸۰ درصد مالکیت خود در ۴۳ بندر در ۲۳ کشور دیگر از جمله مکزیک، هلند، مصر، استرالیا و... را به بلک‌راک منتقل می‌کند. در صورت انجام این معامله‌هاچیسون تنها سهام ۱۰ بندر دیگر خود در چین و هنگ کنگ را حفظ خواهد کرد و کنترل بندر دیگری در خارج از چین را نخواهد داشت. این معامله در حدود ۲۲.۸ میلیارد دلار ارزش دارد.

لین جیان سخنگوی وزارت خارجه چین، در کنفرانس مطبوعاتی این وزارتخانه گفت، هیچ نظری در مورد «معامله تجاری» ندارد. و اظهار نظر در مورد این معامله را به مواضع دولت هنگ‌کنگ ارجاع داد.

وب سایت رسمی مشترک دفتر کار حزب کمونیست چین و ماکائو و دفتر امور خارجه هنگ کنگ و ماکائو مقاله‌ای را باز نشر کردند که در آن بیان شده بود، «این معامله تحت فشار و هژمونی آمریکا صورت گرفته و منجر به استفاده از کانال پاناما برای اهداف سیاسی و محدود کردن حمل و نقل و تجارت چین خواهد شد» در این مقاله آمده که «این معامله منافع ملی چین را نادیده می‌گیرد و به مردم چین خیانت می‌کند». این مقاله از هاچیسون خواسته است که «مجدداً در مورد این معامله فکر کند و مشخص کند که در کدام سمت ایستاده است.»

در عین حال فرانک سیکست، مدیرعامل سی کی هاچیسون گفت: «این معامله ماهیتی کاملاً تجاری دارد و به گزارش‌های خبری سیاسی مربوط به بنادر پاناما ارتباطی ندارد»

تحلیل:

بلک‌راک یکی از بزرگترین شرکت‌های مدیریت دارایی آمریکاست که مدیرعامل آن لری فینک ارتباط نزدیکی با ترامپ دارد. لذا این احتمال قوت بیشتری پیدا می‌کند که تحت فشار ترامپ و هماهنگی با او انجام شده باشد. معامله مذکور در صورت قطعی شدن کنترل ویژه‌ای به این شرکت در مدیریت بنادر جهان و آبراه پاناما می‌دهد و این پیروزی بزرگی برای دولت ترامپ در کاهش تسلط چین بر مدیریت بنادر جهانی و کانال پاناما خواهد بود. اعلام نارضایتی دولت چین و هنگ‌کنگ از این معامله نشان می‌دهد که احتمالا شرکت هاچیسون این معامله را با آنها هماهنگ نکرده است.

شماره خبر: ۱۷۱۸	تاریخ انتشار خبر: ۱۴ اسفند ۱۴۰۳ (چهارم مارس۲۰۲۵)
https://www.ckh.com.hk/en/media/press_each.php?id=3431 https://www.hmo.gov.cn/sgazx/gayw/202503/t20250313_40505.html	
برچسب: ترامپ، چین، کانال پاناما، ایمن‌سازی زنجیره تأمین	

اخبار کوتاه حوزه چین

- سی بهمن ۱۴۰۳: یک مقام سابقUSAID گفت با توقف فعالتهای این آژانس در نپال، کامبوج و... گزارش‌های مستندی وجود دارد که چین به دولت‌های این کشورها گفته است که قدم پیش می‌گذارد و برای ادامه کارها با آنها مشارکت می‌کند.[۴]
- هفتم اسفند ۱۴۰۳: وزیر خارجه امریکا در مصاحبه با شبکه خبری بریتبارت در مورد اثر تعامل با روسیه برای جدا کردن روسیه از چین گفت: «اگر روسیه به یک شریک دائمی چین تبدیل شود این برای ما، اروپا، جهان و روسیه خوب نیست» هرچند روبیو در موفقیت آمریکا در حصول این نتیجه ابراز تردید کرد.[۵]
- هشتم اسفند ۱۴۰۳: وزیر خارجه آمریکا در مصاحبه با فاکس نیوز گفت: «چین یک کشور ثروتمند و قدرتمند خواهد بود و ما باید با این واقعیت مقابله کنیم. آنچه ما نمی‌توانیم داشته باشیم دنیایی است که چین بسیار قدرتمند است و ما به آنها وابسته هستیم.» روبیو سه استراتژی دولت ترامپ برای مقابله با چین را تقویت توان داخلی و کاهش وابستگی به چین، حضور در منطقه هند و اقیانوسیه و تقویت توان نظامی آمریکا دانست.[۶]
- نهم اسفند ۱۴۰۳:سخنگوی وزارت دفاع ملی چین در پی اظهار نظرهای ترامپ مبنی بر گفتگوی سه جانبه میان چین، روسیه و آمریکا برای کنترل تسلیحات هسته‌ای گفت: «آمریکا باید در عمل اول آمریکا را نشان دهد و هزینه‌های زرادخانه‌های هسته‌ای و نظامی خود را کاهش دهد».
- ۱۰ اسفند ۱۴۰۳: اسکات بسنت، وزیر خزانه‌داری آمریکا گفت، مکزیک پیشنهاد کرده است که خود را با تعرفه‌های آمریکا بر چین تطبیق دهد. بسنت خواست که کانادا نیز چنین رویه‌ای را اتخاذ کند. این اقدام در صورت صحت و عملی شدن بر کارخانه‌های چینی که برای دور زدن تعرفه‌های آمریکا در مکزیک در سالهای اخیر ایجاد شده بودند تأثیر می‌گذارد.[۷]

---

۴. https://www.foxnews.com/world/former-usaid-official-warns-china-already-looking-fill-void-left-paused-programs

۵. https://www.breitbart.com/politics/25/02/2025/exclusive-rubio-details-trump-offense-china-belt-road-initiative/

۶. https://www.state.gov/secretary-of-state-marco-rubio-with-brian-kilmeade-of-fox-news

۷. https://www.reuters.com/world/americas/mexico-has-proposed-matching-us-tariffs-china-bessent-says-28-02-2025/

۸. https://www.fmprc.gov.cn/eng/wjbzhd/202502/t11555665_20250215.html

روابط چین و آمریکا یکی از مبهم‌ترین دوره‌های خود را سپری می‌کند. ترامپ علاوه بر اعمال تعرفه بیست درصدی بر محصولات چینی و تعرفه‌های فولاد و آلومینیوم (که در ده مارس اجرایی شد)، محدودیت‌های گسترده‌تری را نیز بدون زمان‌بندی مشخص علیه چین تهدید کرده است. با این حال، برخلاف لفاظی‌های او در حوزه‌هایی مانند ایران، روسیه و گرینلند، در مورد چین تقریباً سیاست سکوت در پیش گرفته شده است. این سکوت، هم دولت چین و هم فعالان تجاری دو طرف را در ابهام فرو برده است. به نظر می‌رسد ترامپ قصد دارد در سال ۲۰۲۵ ابتدا پرونده‌های فوریت‌دار خود، مانند جنگ روسیه و اوکراین و تنش‌های غرب آسیا، را به پایان برساند و سپس با تمرکز کامل به سراغ چین برود.

از سوی دیگر سیاست‌ها و اقدامات ترامپ در قبال با روسیه زمینه ابهام و نگرانی بیشتری را برای چین رقم زده است. هدف اصلی او از پایان دادن به جنگ در اوکراین تمرکز بیشتر بر چین است. از سویی استفاده از اصطلاح «کسینجر معکوس» در ادبیات سیاسی که اخیراً رواج یافته یادآوری سیاست‌های آمریکا برای جدا کردن چین و روسیه در دوران جنگ سرد است با این تفاوت که این بار آمریکا چین را تهدید اصلی و بلند مدت خود می‌داند. و ترامپ تلاش می‌کند با جدا کردن روسیه از چین و نزدیک کردن آن به خود از تهدید چین بکاهد. گفتگوهای اخیر ترامپ مبنی بر معامله‌های اقتصادی بزرگ با روسیه و ابراز تمایل او برای سرمایه‌گذاری در منابع معدنی روسیه را در همین راستا می‌توان ارزیابی کرد. هرچند در دوران جنگ سرد، شکاف‌های عمیقی در روابط چین و شوروی وجود داشت که آمریکا از آن بهره برد، امروز چنین شکاف‌هایی در روابط چین و روسیه دیده نمی‌شود. این دو کشور بیش از هر زمان دیگری روابط خود را تقویت کرده اند و از آن به عنوان سدی در برابر غرب استفاده می‌کنند. با این حال، خوانش روسیه از نظم آینده جهان و جایگاه خود در یک دنیای چندقطبی ممکن است ابهاماتی را برای چین ایجاد کند. چین باید منتظر تحولات آینده در روسیه باشد. رصد این تحولات برای جمهوری اسلامی ایران نیز اهمیت دارد و می‌تواند فرصت‌هایی برای نزدیکی بیشتر به چین و ایجاد توافقات امنیتی-اقتصادی فراهم کند.

در حال حاضر، چین برخلاف سایر شرکای تجاری آمریکا مانند مکزیک، کانادا و پاناما که تحت فشار ترامپ قرار گرفته‌اند و برای کاهش این فشارها وارد مذاکره شده‌اند، هیچ نشانه‌ای از تمایل به سازش نشان نداده است. به نظر می‌رسد چین مصمم به ایستادگی در برابر فشارهای آمریکاست. مواضع صریح و قاطع مقامات چینی این موضوع را تأیید می‌کند. تعیین هدف رشد ۵ درصدی اقتصاد و افزایش بیش از ۷ درصدی بودجه نظامی چین در اجلاس قانون‌گذاری سالانه اخیر، نشان می‌دهد که چین خود را برای این مقابله آماده می‌کند. میزان مقاومت چین در برابر فشارهای اقتصادی آمریکا به عوامل متعددی بستگی دارد، از جمله موفقیت این کشور در توسعه روابط با کشورهای جنوب جهانی، سرمایه‌گذاری در فناوری‌های پیشرفته و افزایش مصرف داخلی. علاوه بر این، چین در ماه‌های اخیر بر اهمیت امنیت و ثبات سیاسی داخلی تأکید کرده است. به نظر می‌رسد چین تا زمانی که بتواند این ثبات را حفظ کند، به مسیر رقابت با آمریکا ادامه خواهد داد.

عدم تمدید مجوز مبادلات انرژی با موسسات مالی روسیه

در تاریخ ١٤ مارس ٢٠٢٥ (بیست‌وچهارم اسفند ١۴٠٣) دولت ترامپ با عدم تمدید مجوز مبادلات انرژی با موسسات مالی روسیه که توسط بایدن صادر شده بود فشار جدیدی را به بخش انرژی روسیه وارد کرد. این مجوز که در تاریخ ١٠ ژانویه ٢٠٢٥ در دوره بایدن صادر شده بود، تا ساعت ١٢:٠١ روز ١٢ مارس ٢٠٢٥ اعتبار داشت.

تحلیل:

این مجوز از ابتدای شروع تحریم‌ها علیه روسیه در فوریه سال ٢٠٢٢ صادر شده بود و چند مرحله تمدید شد. هدف از این مجوز کاهش تبعات تحریم‌ها علیه روسیه بر کشورهای عضو اتحادیه اروپا و بازارهای جهانی بود. با کاهش شدید وابستگی اتحادیه اروپا به انرژی روسیه که همزمان با افزایش سهم آمریکا در بازار اروپا همراه بود و همچنین ثبات تحریمٌ‌های روسیه در نسبت با بازار به نظر می رسد این موضوع تمدید نشده است. به خصوص که روسیه اکنون شامل تحریم‌های ریسک محور بانکی است و احتمالا معافیت ها نیز کارآیی سابق را نداشته باشند.

شماره‌ی خبر: ١٧١٩	تاریخ انتشار خبر: ٢۴ اسفند ١۴٠٣ (١۴ مارس ٢٠٢٥)
https://www.reuters.com/business/energy/us-treasury-confirms-expiration-russian-energy-financing-license-2025-03-13/ https://ofac.treasury.gov/media/933791/download?inline	
برچسب: تحریم، روسیه، ترامپ، بایدن، اوفک، انرژی، معاملات بانکی، معافیت تحریمی	

استفاده روسیه از رمزارزها برای تجارت با چین و هند

در تاریخ ۱٤ مارس ۲۰۲۵ (بیست‌وچهارم اسفند ۱۴۰۳) خبرگزاری رویترز به نقل از ٤ منبع مدعی شد روسیه در تجارت ۱۹۲ میلیارد دلاری نفت با چین و هند از رمزارزها استفاده می‌کند. البته در این گزارش میزان دقیقی از سهم رمزارزها در این تجارت ذکر نشده است اما آن را کوچک توصیف کرده است. براساس گزارش رویترز روسیه با تبدیل یوان و روپیه به رمزارز و سپس تبدیل به روبل این کار را انجام می‌دهد. روسیه پیش از این در سال ۲۰۲٤ روسیه استفاده از رمزارزها را قانونی کرده بود. همچنین لازم به ذکر است که هدف قراردادن شبکه صرافان روسی که از رمزارزها استفاده می‌کنند، بخشی از هدف شانزدهمین بسته تحریم‌های اتحادیه اروپا قرار گرفته بود.

تحلیل:

روسیه از سال ۲۰۱۴ و پس از بحران کریمه سهم دلار را در ذخیره ارزی خود به شدت کاهش داد و پس از اعمال تحریم‌های آمریکا علیه روسیه در سال ۲۰۲۲ و افزایش فشار بر تجارت دلاری بانک‌های روسیه و پس از آن اعمال تحریم‌های ریسک‌محور بانکی که تجارت با هر ارزی توسط بانک‌های روسی در ساختاری رسمی بانکی را هدف تحریم قرار می‌داد، روسیه به جای تلاش برای رفع تحریم تمرکز خود را بر روش‌های تحریم ناپذیر شامل استفاده از پیام رسان بومی، استفاده از ارزهای ملی در تجارت دوجانبه و همچنین استفاده از رمزارزها قرار داد. این اتفاقات با سرعت بالایی نیز رخ داد به نحوی که طی یکسال استفاده از یوآن/روبل در تجارت این کشور با چین ۸۰ برابر شد. استفاده از رمزارزها نیز در همین راستا است که هدف آن کاهش اثر تحریم ها و بی‌اثر کردن آن است. اتفاقی که تاکنون به نظر موفقیت آمیز بوده و باعث شده تا قیمت دلار و تورم در روسیه علی رغم تحریم شدید کنترل شود.

شماره‌ی خبر: ۱۷۲۰	تاریخ انتشار خبر: ۲۴ اسفند ۱۴۰۳ (۱۴ مارس ۲۰۲۵)
https://www.reuters.com/business/energy/russia-leans-cryptocurrencies-oil-trade-sources-say-2025-03-14/#:~:text=Some%20Russian%20oil%20companies%20are,Energy%20Agency%20was%20worth%20%24192	
برچسب: تحریم، روسیه، چین، هند، رمزارز، دورزدن تحریم، رویترز	

تمدید تحریم‌های روسیه توسط ترامپ

در تاریخ ۲۷ فوریه ۲۰۲۵ (نهم اسفند ۱۴۰۳) ترامپ طی دستوری بخشی از تحریم‌ها علیه روسیه را به مدت یک سال تمدید کرد. براساس این دستور، فرمان ۱۳٦٦۰ مبنی بر اعلام وضعیت اضطراری ملی با توجه به اوکراین که در ٦ مارس ۲۰۱٤ توسط باراک اوباما صادر شد، به مدت یک سال تمدید می‌گردد. همچنین به موجب این فرمان، دستورات اجرایی ۱٤۰٦٥، ۱۳۸٤۹، ۱۳٦۸٥، ۱۳٦٦۱ و ۱۳٦٦۲ که همگی شامل موارد تحریمی هستند تمدید شدند.

تحلیل:

این دستورات اجرایی، دستوراتی هستند که پس از بحران کریمه توسط آمریکا و با بیان وضعیت اضطراری ملی وضع شده بود. در واقع تحریم‌ها علیه روسیه دو دسته است. دسته اول شامل تحریم‌های پس از بحران کریمه است که دستورات فوق را نیز شامل می‌شود و دسته دوم با عنوان اقدامات آسیب‌زای روسیه است که تحریم‌های اصلی از جمله دستوراجرایی ۱۴۰۲۴ ذیل آن قرار دارد. در اقدام ترامپ دسته اول یک سال دیگر نیز تمدید شدند البته دسته دوم تحریم ها نیز فعلا پابرجا است.

شماره‌ی خبر: ۱۷۲۱	تاریخ انتشار خبر: ۹ اسفند ۱۴۰۳ (۲۷ فوریه ۲۰۲۵)
https://public-inspection.federalregister.gov/2025-03462.pdf	
برچسب: تحریم، روسیه، آمریکا، اوباما، ترامپ، دستوراجرایی، 13660، اوکراین، 2014، کریمه	

تصویب شانزدهمین بسته تحریم‌های اروپا

در تاریخ ۱۹ فوریه ۲۰۲۵ (یکم اسفند ۱۴۰۳) اتحادیه اروپا در تصمیمی ناگهانی شانزدهمین بسته تحریم‌های اتحادیه اروپا علیه روسیه را تصویب کرد. براساس این بسته واردات محصولات آلومینیومی از روسیه ممنوع شد. همچنین طی این بسته ۷۳ فروند کشتی از ناوگان سایه روسیه تحت تحریم قرار گرفتند. در اقداماتی دیگر ۱۳ بانک روسی از دسترسی به سوئیفت محروم شدند. همچنین پخش ۸ شبکه رسانه‌ای روسی در محدوده اتحادیه اروپا ممنوع شد. همچنین اتحادیه اروچا در حال تصویب بسته کمک‌های مالی به ارزش ۲۰ میلیارد یورو به اوکراین است. این درحالی است که در ابتدا ارزش این بسته ٦ میلیارد یورو بود اما به ناگاه افزایش یافت.

تحلیل:

مذاکرات ترامپ و پوتین برای پایان جنگ اوکراین، نوع نگاه ترامپ به اروپا و کشورهای غربی باعث نوع واگرایی از سوی اروپا شده است. چنانکه علی‌رغم اینکه طی حضور ۳ ماه ترامپ در مقام رئیس جمهور آمریکا، اقدام تحریمی از سوی او علیه روسیه شکل نگرفته و شخص یا نهاد جدیدی به لیست تحریم اضافه نشده، اقدام اروپا در واقع واکنشی جدی به این موضوع است. به خصوص که سال ۲۰۲۵ اولین سال پس از شروع جنگ اوکراین و روسیه در فوریه ۲۰۲۲ بود که در سالگرد شروع جنگ آمریکا تحریم جدیدی علیه روسیه وضع نکرد. موضوعی که به نظر می رسد واکنش اروپا را به همراه داشت. البته با توجه به وابستگی شدید اقتصادی اروپا به آمریکا در انرژی پس از قطع وابستگی به روسیه، نفش آمریکا و نظام مالی این کشور در اعمال و رهبری تحریم‌ها و همچنین مستقل نبودن اروپا در اقدام بلندمدت، این اتفاقات نتواند دوام چندانی بیاورد و در نهایت تابع تصمیمات آمریکا شود.

شماره‌ی خبر: ۱۷۲۲	تاریخ انتشار خبر: ۱ اسفند۱۴۰۳ (۱۹ فوریه ۲۰۲۵)
https://www.lemonde.fr/en/russia/article/2025/02/19/eu-agrees-to-impose-new-sanctions-on-russia_6738319_140.html	
برچسب: تحریم، روسیه، اتحادیه اروپا، اوکراین، شانزدهمین بسته تحریم‌های روسیه، ناوگان سایه، آلومینوم، تحریم بانکی، سوئیفت	

بزرگ‌ترین بسته تحریمی انگلیس از سال ۲۰۲۲

در تاریخ ۲٤ فوریه ۲۰۲۵ (هفت اسفند ۱۴۰۳) دولت انگلیس بزرگ‌ترین بسته تحریمی خود علیه روسیه از سال ۲۰۲۲ را اعلام کرد. براساس این اعلامیه ٤۰ کشتی از ناوگان سایه روسیه، ۳٤ فرد از کشورهای روسیه، کره شمالی، قزاقستان، ترکیه و اسرائیل و ۳۳ نهاد یا شرکت بین المللی از کشورهای آسیای مرکزی، ترکیه، تایلند، هند و چین در فهرست تحریم های انگلیس قرار گرفتند. بیانیه مدعی است که این شرکت‌ها در تامین و تولید ماشین ابزار، لوازنم الکترونیکی و کالاهای دوگانه‌ی مورد استفاده ارتش روسیه مشارکت داشتند. همچنین در این بیانیه بانک روسی کرمت مستقر در قزاقستان در فهرست تحریم قرار گرفت. در بین افراد تحریم شده می‌توان به رومن تروتسنکو الیگارش روسی، اشاره کرد. سفارت روسیه در لندن به این تحریم‌ها پاسخی نداد اما سفارت چین طی بیانیه‌ای مخالفت شدید خود با این تحریم‌ها را اعلام کرد.

تحلیل:

اقدام انگلستان در اعمال تحریم نیز همانند اقدامات اتحادیه اروپا واکنشی به اقدامات ترامپ است. اقدامی که همانطور که توضیح داده شد در نهایت به نظر می رسد با تصمیم نهایی آمریکا هرچه که باشد همسو خواهد شد.

شماره‌ی خبر: ۱۷۲۳	تاریخ انتشار خبر: ۷ اسفند ۱۴۰۳ (۲۴ فوریه ۲۰۲۵)
https://www.gov.uk/government/news/uk-announces-largest-sanctions-package-against-russia-since-2022	
برچسب: تحریم، روسیه، انگلیس، چین، ناوگان سایه، ارتش روسیه، ترکیه، هند، تایلند، اسرائیل، قزاقستان، آسیای مرکزی، کرمت بانک، رومن تروتسنکو	

تمدید تحریم‌های فردی اتحادیه اروپا علیه روسیه به مدت ٦ ماه

در تاریخ ١٤ مارس ٢٠٢٥ (بیست‌وچهارم اسفند ١۴٠٣) اتحادیه اروپا تحریم‌های فردی علیه ٢٤٠٠ فرد و نهاد روسی و یا مرتبط با فعالیت‌های روسیه را تمدید کرد. اعمال این تحریم‌ها به دلیل حمایت از تمامیت ارضی اوکراین و تضعیف روسیه، پس از ٢٤ فوریه ٢٠٢٢ صورت گرفته است. تحریم‌های مذکور شامل محدودیت سفر، مسدود کردن دارایی‌ها و ممنوعیت در اختیار قرار دادن وجوه یا سایر منابع اقتصادی در اختیار افراد و نهادهای تحریم شده می‌گردد. طی تصمیم شورای اتحادیه، ٤ فرد از فهرست تحریم‌ها حذف شدند. همچنین ٣ فرد فوت شده نیز از فهرست حذف گشتند. بدین ترتیب تحریم‌های فوق تا تاریخ ١٥ سپتامبر ٢٠٢٥ تمدید شدند.

شماره‌ی خبر: ١٧٢۴	تاریخ انتشار خبر: ٢۴ اسفند ١۴٠٣ (١۴ مارس ٢٠٢٥)
https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/03/14/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-eu-individual-sanctions-over-territorial-integrity-prolonged-for-a-further-six-months/	
برچسب: تحریم، روسیه، اتحادیه اروپا، شورای اتحادیه اروپا، تحریم فردی، اوکراین، 2025	

خروج یک بانک روسی و یک شرکت ترکی از فهرست تحریم‌های انگلستان

در تاریخ ٠٧ مارس ٢٠٢٥ (هفدهم اسفند ١۴٠٣) وزارت امورخارجه، مشترک‌المنافع و توسعه انگلیس فهرست تحریم‌ها علیه روسیه را اصلاح کرد. براساس بیانیه یک شرکت خدمات مالی روسی و یک شرکت فعال در زمینه انرژی ثبت شده در ترکیه، از فهرست تحریم‌ها حذف شدند. شرکت خدمات مالی «روس بانک» از سال ٢٠٢٣ و شرکت «دنیزسیلیک» از سال ٢٠٢٤ در فهرست تحریم‌ها قرار گرفته بودند. شرکت «دنیزسیلیک» شرکتی اصالتاً روسی اما ثبت شده در ترکیه بود. هر دو شرکت در زمینه انرژی فعالیت می‌کردند.

شماره‌ی خبر: ١٧٢٥	تاریخ انتشار خبر: ١٧ اسفند ١۴٠٣ (٧ مارس ٢٠٢٥)
https://assets.publishing.service.gov.uk/media/67caed5da4dacdc2b08d80e4/Notice_Russia_070325.pdf	
برچسب: تحریم، روسیه، انگلیس، دفتر امورخارجه، روس‌بانک، دنیزسیلیک، انرژی	

روسیه: تحلیل وقایع و چشم انداز آینده

به نظر می‌رسد اقدامات روسیه در پاسخ به تحریم‌ها، یعنی اتخاذ رویکردهای خارج از چارچوب رسمی نظام بانکی بین المللی به‌جای تمرکز بر مذاکره برای رفع تحریم‌ها، در حال دستیابی به موفقیت است. این در حالی است که آمریکا، علی رغم نشانه‌هایی از تمایل به پایان جنگ، همچنان هیچ‌یک از تحریم‌های خود را لغو نکرده است. در واقع، اقدامات روسیه موجب شده است تا آمریکا به این نتیجه برسد که تحریم‌های اعمال‌شده علیه این کشور تاکنون چندان اثربخش نبوده‌اند، و این امر میل ترامپ به تغییر استراتژی تحریم‌ها و سیاست خارجی نسبت به روسیه را تشدید کرده است. از سوی دیگر، اقدامات اروپا که نقش غیرمستقلی در اعمال تحریم‌ها ایفا می‌کند، نیز نتوانسته است تحول چشمگیری ایجاد نماید.

همه این تحولات باعث شده است تا چشم‌انداز تحریم‌های علیه روسیه رو به کاهش اثربخشی گراید. به‌طوری‌که علی‌رغم اعمال تحریم‌های ریسک‌محور بانکی توسط آمریکا، عدم تمدید معافیت‌های مرتبط با تسویه مالی انرژی از سوی این کشور، و همچنین بسته تحریمی جدید اتحادیه اروپا، ارزش روبل نسبت به دلار در مقایسه با یک سال گذشته حدود ۱۰ درصد افزایش یافته و در تاریخ ۲۴ مارس ۲۰۲۵، قیمت هر دلار به ۸۳ روبل رسیده است. این رقم تنها حدود ۷ درصد بیشتر از دوره پیش از شروع جنگ روسیه و اوکراین و تحریم‌های جامع غرب است.

بنابراین، اقدامات روسیه از یک سو منجر به بهبود شاخص‌های اقتصادی این کشور شده است و از سوی دیگر، باعث کاهش تمایل ترامپ به ادامه تحریم‌ها گردیده است. به‌گونه‌ای که در طی سه ماه گذشته، علی‌رغم عدم لغو تحریم‌های پیشین، هیچ تحریم جدیدی نیز از سوی وی اعمال نشده و برای نخستین بار پس از سه سال، در سالگرد آغاز جنگ روسیه و اوکراین، تحریم جدیدی علیه مسکو وضع نگردیده است.

در نتیجه، راهبرد روسیه در تمرکز بر خنثی‌سازی تحریم‌ها به‌جای مذاکره برای رفع آنها، توانسته است چشم‌انداز اقتصادی این کشور را روشن‌تر از گذشته قلمداد کند. در واقع، اقدامات روسیه در عرصه جنگ و اقتصاد، زمینه را برای کاهش تنش‌ها و اثرگذاری تحریم‌ها در آینده فراهم آورده است.

ISA CENTER

International & Strategic
Analysis Center